MENINGER

Debattinnlegg bør være på maksimum 2000 tegn, mens **kronikk** kan leveres med opp til 5000 tegn. Innlegg og kronikk honoreres ikke med mindre de er bestilt. **E-post:** redaksjonen@tu.no. **Kontaktperson:** tormod.haugstad@tu.no. Alle debattinnlegg må undertegnes med fullt navn og yrkestittel. Vi ser gjerne at forskere og teknologer bruker vår kronikkplass til å lansere ny forskning og drøfte aktuelle problemstillinger. Redaksjonen forbeholder seg rett til å korte ned innlegg. Teknisk Ukeblad Media AS har rett til å publisere og lagre alt materiale elektronisk i eget arkiv eller hos samarbeidspartnere.

KOSTNADSKUTT BETYR IKKE REDUSERT SIK

KRONIKK OLJE OG GASS

MARIANNE LØVÅS SAGERUP
Advokatfirmaet CLP

Hver dag produserer norske utstyrsprodusenter komponenter som, bokstavelig talt, er helt spesielle. Utstyret produseres i henhold til den enkelte operatørs preferanser hva gjelder utforming, produksjonsmetode, testing og dokumentasjon.

Manglende standardisering av krav, og operatørselskapenes behov for å "sikre" at utstyret tilfredsstiller nødvendige krav, gjør innkjøp til en nidkjær prosess. Resultatet er økt utstyrspris og økt ressursbruk på innkjøpersiden – men jo flere krav, desto bedre sikkerhet. Eller?

En gjennomgang av granskingsrapporter og pålegg fra Petroleumstilsynet (Ptil) for perioden 2006-2016, tyder på at industriens byråkratiske tilnærming ved kjøp av utstyr skaper utfordringer i etterfølgende driftsfase.

Det produseres en stor mengde dokumentasjon i ulike versjoner, og det produseres en rekke prosedyrer for håndtering, bruk og vedlikehold av den enkelte komponent. Den totale mengden dokumentasjon som produseres i forbindelse med innkjøp av utstyr, stiller store krav til selskapenes evne til å håndtere og systematisere informasjon.

Ptils granskingsrapporter tyder på at vi har kommet til et punkt hvor det utarbeides så mye dokumentasjon og prosedyrer, at operatørselskapene ikke lenger har kontroll på sikkerhetskritisk utstyr under drift. Det store omfanget av informasjonstilfanget, utarbeidet nettopp for å bedre sikkerheten under drift, er ofte til hinder for at viktig informasjon fanges opp og håndteres i selskapenes organisasjon.

Ved siden av mangelfull vurdering av risiko, er avvik knyttet til håndtering av feilmeldinger, vedlikeholdshistorikk og annen utstyrsinformasjon, samt mangler ved instruksjoner og styrende dokumentasjon, de faktorer som er oftest representert i Ptils granskingsrapporter.

Granskingsrapportene vitner i det hele tatt om manglende evne til å håndtere og videreformidle sikkerhetskritisk informasjon om skader, feilmeldinger og manglende vedlikehold.

Dette finnes det en rekke eksempler på, også fra de siste to årene:

Februar 2015. Hydrokarbonlekkasje på Gudrun. Utslippet vurderes å være blant de større på norsk sokkel, og kunne ha resultert i storulykke ved ubetydelige endrede omstendigheter, med tap av liv og store materielle skader som konsekvens. I granskingsrapporten følger at avvik som driftsforstyrrelser, utstyrsproblemer og hendelser registreres på minst tre ulike måter. "Dersom det er problemer med en utstyrsenhet, så vil dette kunne være registrert på ulike måter. Det er da vanskelig for relevant personell å se sammenhengen mellom de forskjellige forholdene. Avvik som vibrasjoner i rør følges ikke opp av den samme disiplinansvarlige som den som har ansvar for driftsproblemer med reguleringsventiler. Det sammensatte årsaksbildet blir ikke forstått og derfor heller ikke risikovurdert."

Illustrasjonsfoto: Håkon Jacobsen

KERHET

Juni 2016. En dekksoperatør pådro seg en alvorlig hodeskade i forbindelse med innspoling av ståltau på Goliat, og kunne ha omkommet under endrede omstendigheter. I granskingsrapporten påpeker Ptil at det er vanskelig for medarbeidere om bord å finne frem til de rette styrende dokumenter ved søk på det interne elektroniske dokumentsystemet. Det var ulikt innhold på samme styrende dokument som ble forevist offshore sammenlignet med det som ble innhentet fra land. Det var heller ikke sikret at det var utarbeidet bruksanvisning for det sammensatte utstyret som ivaretar opplæring, bruk og vedlikehold.

September 2016. Ptil ilegger pålegg etter tilsyn med drift, vedlikehold og trykksikring på Heimdal. Tilsynet avdekket manglende informasjon på tegninger som følge av overføring mellom ulike datasystemer. De samme feilene ble avdekket i forbindelse med tilsyn allerede i 2014. I rapporten viser Ptil til at "det er gjort ei vurdering av feil og manglar og det er gjort nokre korreksjonar, men det er framleis teikningar som ikkje er korrekte. Tiltaket er lukka sjølv om selskapet erkjenner at det er ein restrisiko knytt til feil og manglar i [teikningar]."

En vanlig feiloppfatning er at det strenge norske sikkerhetsregelverket krever at det utarbeides omfattende dokumentasjon og prosedyrer. Dette er ikke riktig. Forskrift om helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten forutsetter at det ikke skal utarbeides mer dokumentasjon enn nødvendig, jf. § 23. Bestemmelsen legger til rette for utnyttelse av dokumenter og systemer for dokumentasjon som allerede er tilgjengelig hos leverandører og underleverandører.

> Vi må slutte å snakke om kostnadskutt og HMS som motsetninger

Vi må slutte å snakke om kostnadskutt og HMS som motsetninger. Granskingsrapportene fra Ptil viser at teknisk svikt isolert sett bare er medvirkende årsak i et fåtall hendelser. Likevel brukes betydelige ressurser på å sikre at innkjøpt utstyr holder høy kvalitet. Er det sannsynlig at et tilleggskrav til produsentens interne prosesser vil bidra til et bedre og sikrere produkt? Svaret er nei. Den lykkelig uvitende leverandør kommer til å produsere det samme utstyret på den samme måte som en alltid har gjort, uavhengig av hvor mange skjemaer som må fylles ut på veien. Dagens praksis er derfor ikke bare et spørsmål om unødig kostnadsbruk, men om aktørene gjør de rette grepene for å ivareta sikkerheten på norsk sokkel.

I dag settes aktørene på prøve i forbindelse med gjennomføring av omfattende kostnadskutt og effektiviseringstiltak. En utfordring er, ironisk nok, at operatørselskapene har vanskelig for å ta avgjørelsen om å fjerne uhensiktsmessige og overflødige krav til prosedyrer og dokumentasjon av frykt for reaksjoner fra myndigheter, arbeidstakerorganisasjoner eller media. ●